

TÝNECKÉ LISTY

Měsíčník obce Velký Týnec - 26. ročník - číslo 4/2016 - cena 10,- Kč

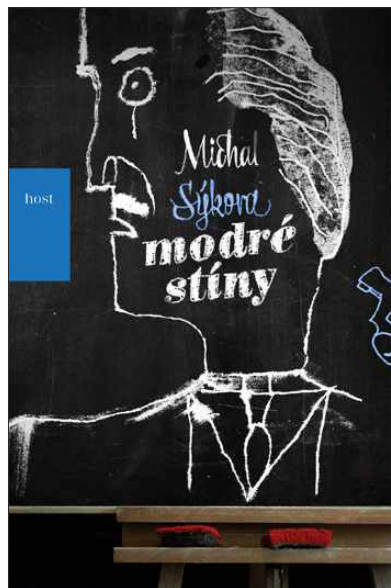
Michal Sýkora

a jeho Detektivové od Nejsvětější Trojice

Mé romány jsou inspirovány městskými detektivkami typu Taggart, říká Michal Sýkora

Čtyři nedělní večery od konce února a po většinu března věnovala Česká televize druhému cyklu detektivních příběhů vyšetřovatelů od Nejsvětější Trojice tentokrát nazvanému *Modré stíny*. Autorem literární předlohy - stejně jako v první sérii *Případ pro exorcistu* (2015) - je **Michal Sýkora** (1971). Pedagog, literární teoretik a spisovatel, který působí jako odborný asistent na Katedře divadelních, filmových a mediálních studií Univerzity Palackého v Olomouci. Knižně debutoval odbornými pracemi o prozaickém díle rusko-amerického prozaika Vladimíra Nabokova (*Vladimír Nabokov - Od Mášeňky k Daru, Vladimír Nabokov - „Americká“ témata*, 2002, 2004). Nebál se však nabídnout ani populárně laděnou práci nazvanou *Dostojevského buldok. O zvířatech a/v literatuře* (2006). Kniha *Vize řádu a světa v moderní próze. Román a „světový názor“* (2008) odráží jeho zájem o tradiční vyprávěcí žánr úhlem pohledu avizovaným v podtitulu. Nové desetiletí zahájil výzkumným programem a editováním sborníků o teorii britské detektivky (*Britské detektivky: od románu k televizní sérii - 2 díly*, 2012, 2013). Navázal na ně i úspěšnými praktickými pokusy o vlastní detektivní romány. Oba se staly - jak bylo výše řečeno - podklady pro televizní zpracování.

Michale, hlavně mi neříkej, že jsi četl detektivky již jako dítě, nebo snad ano? Cím započala tvá čtenářská kariéra?

Ale ano, četl jsem detektivky. Vzpomínám si, jak jsem jednou, to mi snad bylo tak dvanáct let, byl nemocný a šmejdil jsem doma po knihovně a pátral, čím si ukrátím čas, a narazil na *Smrt na Nilu*. Protože jsem předtím viděl slavnou filmovou adaptaci s Peterem Ustinovem, román jsem si přečetl a strašně mě to bavilo.

Jinak můj juvenilní čtenářský vkus byl asi poněkud výstřední. Kromě krátkého, asi tak dvouletého období, kdy jsem propadl mayovkám (ty mě přestaly bavit asi tak ve čtrnácti, když mi došlo, že je to pořád na jedno brdo), jsem ze všeho nejraději četl knihy Geralda Durrella. Protože

jsem věděl, že se jedná o žijícího člověka, stal se Durrell skutečným hrdinou mého dětství. Přes něj jsem se dostal ke knihám manželů Adamsonových, hltal jsem slavné *Obklíčení slony* lana Hamiltona, *Zlaté stíny, pádící kopyta* George Schallera a celou řadu obdobných titulů. Fascinovalo mě prostředí přírodních rezervací Východní Afriky a strašně jsem toužil stát se přírodovědcem.

Z tohoto mého snu mě záhy vyléčil jiný přírodovědec. Jako žák základní školy jsem se přihlásil do jakési biologické soutěže a vypracoval jsem práci na téma „Pozorování ptáků na krmítku“. Tuším, že jsem za to dostal diplom a knihu o Sovětském Svazu. Ale také jsem obdržel pozvání od jakéhosi zoologa z Vlastivědného muzea v Olomouci, ať ho navštívím. Celý rozdychtěný jsem se tam vydal. Ten člověk mi ovšem celou mou práci, na které jsem si dal tolik záležit a dokonce ji i vlastnoručně ilustroval, naprosto sepsal a pak se mi vysmál, když jsem mu řekl, že bych chtěl být zoolog. Bylo mi třináct a byl jsem z toho v naprostém šoku. Ten pán mi tehdy připadal strašně našťvaný na celý svět a hlavně jej očividně nebavila jeho práce v muzeu. Nicméně můj zájem o Geralda Durrella na mě měl skutečně zásadní vliv. Záhy mi totiž došlo, že to, co se mi na jeho knihách tak líbí, vlastně ani není příroda a dobrodružství, ale způsob, jakým o tom vypráví. Tedy Durrellův styl. Prostě jsem zjistil, že se mi vlastně Durrell líbí především jako spisovatel. Tak se můj zájem plynule přesunul k literatuře...

Působíš na Katedře divadelních a filmových studiích FF UP v Olomouci. Čemu všemu se přesně věnuješ?

Vedu několik a seminářů a přednášek věnovaných jednak dějinám evropské literatury, protože se u nás na katedře domníváme, že by se znalci divadla a filmu měli také rámcově orientovat v literatuře. A k tomu se zabývám také odborně detektivkami, kterýmžto zájmem se mi podařilo nakazit i několik studentů, s nimiž jsem vydal dvoudílnou publikaci věnovanou britským detektivkám.

Předjeme k tvým odborným knihám. Dvě jsi věnoval rusko-americkému spisovateli Vladimíru Nabokovi. Širší čtenářské a filmové veřejnosti je znám jako autor toho poněkud lechtivého románu *Lolita*. Kým je pro tebe? Nakolik razantně promluvil či ovlivnil podobu románu *20. století*?

Vladimír Nabokov má dnes statut klasika hned dvou literatur, té ruské i té americké. Jeho vliv je srovnatelný s vlivem Samuela Becketta nebo Jorge Luise Borgese. Nabokov zásadně ovlivnil zejména postmodernistické spisovatele, přímo se k němu hlásí - či hlásili - autoři jako John Fowles, Martin Amis, ovlivnil i slavného Thomase Pynchona, který dokonce docházel na jeho před-

Foto: Milena Valušková

nášky v dobách, kdy se Nabokov v Americe živil jako univerzitní učitel. Velmi stručně a zjednodušeně lze říci, že tihle autoři si na Nabokovi cenili jeho schopnosti vytvářet metafikční hry a spojit čtenářsky atraktivní příběh s hlubokým myšlenkovým obsahem a přesahem a vyprávět ho brilantním stylem a opravdu krásným, bohatým a barevným jazykem.

Dostojevského buldok. O zvířatech a/v literatuře je knihou velmi sympatickou, psanou přístupnou populárně-naučnou formou.

O kom, o čem a jak v ní vyprávíš? Dostojevského buldok je pokusem o to napsat populárněvědnou knihu z oblasti literární vědy. Jak už napovídá podtitul, zabýval jsem se tím, jak jsou v klasické literatuře zobrazována zvířata a přírodovědci. Vlastně jsem zde tak trochu chtěl zúročit svou dětskou zálibu v knihách o přírodě. Na autorech jako Dostojevskij, Hugo, Turgeněv či Flaubert jsem se snažil ukázat jak způsob, jakým spisovatelé popisovali své zvířecí hrdiny a jejich chování, vypovídá o dobové atmosféře a postavení přírodních věd ve společnosti. Psát tuhle knížku mě nesmírně bavilo, nicméně objektivně musím uznat, že se jedná o jeden z mých největších neúspěchů a za *Buldoka* jakožto zcela neseříznou knihu jsem od kolegů literárních vědců sklídl spoustu kritiky.

A jsme u tvého zájmu o detektivní žánr...

Jak jsem řekl, detektivky jsem měl rád od dětství, příležitostně jsem je četl a pravidelně sledoval v televizi. Zejména ty britské, které jsem vnímal nejen jako odpočinek a zábavu,

ale také jako určitý druh intelektuálního cvičení - podaří se mi správně vyhodnotit stopy a indicie a přijdu na to, kdo je vrah dřív než detektiv? Postupně jsem se začal zajímat o to, jak detektivka funguje, jak působí na čtenáře, jaké jsou principy její výstavby, zajímal jsem se o dějiny žánru a jednotlivé vývojové etapy. Takže od záliby jsem se postupně dostal k profesnímu zájmu.

Ve výzkumu ses zaměřil na britskou detektivní literaturu. Proč zrovna na ni, když v posledních letech u nás „září“ především severská detektivka?

Mimochodem čím se tyto školy navzájem liší?

Britská detektivka mi byla blízká z několika důvodů. Primárně dávám přednost detektivkám, kde se záhada řeší intelektem, kde jde o ten proces postupného rozkrývání zločinu a nikoliv o akci a násilí. Dále ty nejlepší britské detektivky (jako např. ty, jejichž autorkou je nepřekonatelná P. D. Jamesová) mají vždy jistou přidanou hodnotu, tedy čtenář se z nich dozví něco o společnosti a jejích problémech. A za třetí, vzhledem k svému povolání, jsem měl vždy slabost pro detektivky z univerzitního prostředí. A i to je britská specialita.

Na poli kriminálního žánru dlouhá léta dominovala především americká produkce. Tzv. „severská krimi“ začala zářit po úspěchu Stiega Larssona, autora trilogie *Milénium*. Najednou tady byl někdo, kdo do v podstatě konvenční a banální žánrové literatury dokázal vnést něco nového, svěžího, originálního. „Severská krimi“ primárně čerpá ze své exotičnosti, a to jednak na rovině prostředí, tak příběhu i postav. Říká se, že specifíkem těch severských

detektivek je jejich ostré společenskocritické zaměření. Ale to není pravda. Takhle se detektivky psaly už v 70. a 80. letech, dokonce v tom už tehdy vynikali Skandinávci (nejprve i u nás dobře známá autorská dvojice Wahlöo – Sjöwallöová, v 90. letech Henning Mankell), ale i Britové (P. D. Jamesová, Ian Rankin a další). Domnívám se, že primárním zdrojem popularity „severské krimi“ je jejich jinakost a exotičnost, zejména ve srovnání s v podstatě konfekčními produkci amerických thrillerů. Sami Skandinávci jsou tím ovšem překvapení a tu celosvětovou popularitu svých detektivek možná ani nechápou. Kdesi jsem četl názor, že ty příběhy vnímají jako přitažené za vlasy, protože u nich se zdaleka tak nevráždí, čímž je míněna jednak kvantita, jednak komplikovanost a rafinovanost zločinů zobrazovaných v „severských krimi“.

Udělal jsi jeden velmi nevyzpytatelný krok - od zkoumání teorie žánru jsi přešel k psaní samotných detektivních románů. Proč říkáš „nevyzpytatelný“, asi víš. Ne každý kvalitní literární teoretik či kritik se automaticky stane stejně dobrým básníkem či prozaikem. Nebál ses trochu?

V podstatě se trochu bojím dodnes. Nebo spíš jsem nervózní - třeba i před uvedením každé epizody některé z adaptací mých textů v televizi. Právě vychází můj třetí román a já jsem samozřejmě zvědavý - a „rozechvělý“, jak jej čtenáři přijmou. Ale s Případem pro exorcistu to bylo jiné. Psal jsem ho sám sobě pro zábavu, jen jsem si chtěl zkusit napsat detektivku a zprvu jsem na jeho

vydání vůbec nepomyslel. A myslím, že na tom románu je to poznat - nedávno jsem si po dost dlouhé době tu knížku procházel a samotného mě překvapilo, co jsem to vlastně vytvořil. V Exorcistovi je spousta poněkud potrhých odboček, různé žertíky... Je na tom zkrátka poznat, že jsem ten román psal primárně pro zábavu. Je to takové uvolněné a bezstarostné. Modré stíny jsou naopak mnohem sevřenější a ukázněnější, tam už jsem počítal s vydáním. A to samé platí i pro nový román.

Případ pro exorcistu i Modré stíny se odehrávají v Olomouci, resp. v prvním případě i v blízkém Štěpánově. Neměl jsi obavu, že hanácké reálie nebudou dostatečně exkluzivním prostředím pro čtenářské konzumenty žánru, nebo jsi naopak cítil dosud neobjevený potenciál města, jež patří k utajeným evropským architektonickým klenotům?

Jak už jsem řekl, zprvu jsem vůbec nepočítal s vydáním, takže jsem to, do jaké míry bude pro čtenáře hanácké prostředí atraktivní či ne, vůbec neřešil. Potřeboval jsem hanáckou vesnici, a protože jsem nejlépe znal Štěpánov, umístil jsem příběh tam. Až následně se ukázalo, že hanácké prostředí je pro řadu čtenářů originální, mj. i zejména díky tomu, že v románu vesnické postavy mluví hanácky. Co si budeme nalhávat, pro některé čtenáře z Čech je Haná něco jako Dálný Východ. Velkou radost mi ovšem udělalo, když jsem se od několika čtenářů dozvěděl, že si po přečtení románu udělali do Štěpánova výlet, protože si chtěli prohlédnout, kde se román odehrává. A že

zjistili, že jsem vesnici popsal přesně a výstižně.

Hlásí se tvé detektivky rodem, postupy či strukturou vyprávění k britské vypravěčské tradici spojené s tímto žánrem? Nebo jsi na tuto vazbu vůbec při psaní nemyslel?

Ano. Ale to není úplně vhodná otázka pro autora. Já se o to snažím, otázkou je, jak se mi to daří. To musí posoudit jiní. Např. jeden recenzent kdysi správně odhalil, že mé romány jsou inspirovány městskými detektivkami typu Taggart, jiný recenzent ovšem tvrdil, že píšu detektivky ryze a typicky české.

Tematicky se v Modrých stínech odvážně pohybuješ na tenkém ledu soudobých politických komplotů a ekonomických machinací. Jaké zaznamenáváš reakce ať už od běžných čtenářů, nebo třeba i z prostředí tvého zaměstnavatele, které není zvláště ve druhém případě popsáno zrovna v růžových barvách?

Na tuto otázku je odpověď poněkud komplikovanější: V prvé řadě jde o to, jak čtenáři vůbec přijímají ten typ detektivky, jakou představují Modré stíny. V moderní západní produkci je běžné, že detektivka se pohybuje na pomezí společenského románu, že na půdorysu žánrového příběhu nabízí ostrou společenskou kritiku a nebojí se pojmenovávat aktuální problémy současnosti. A taky že hrdinové mají komplikovanější a propracovanější psychologii a osobní život, jenž se prolíná s jejich životem pracovním. Takové jsem chtěl mít Modré stíny. Ovšem řada

čtenářů tento typ detektivky nemá ráda, pro ně je detektivka primárně odpočinková četba a společenský kontext a vůbec všechno, co nesouvisí s řešením záhady, berou jako zdržování.

Z druhé strany mě na mnoha reakcích překvapuje, jak málo jsou někteří čtenáři schopni odlišovat mezi realitou a fikcí. Nejde jen o tu tolik diskutovanou politickou rovinu Modrých stínů, ale prostě o to, že se mnozí čtenáři domnívají, že pokud se příběh odehrává v reálném městě a v reálných institucích, musí zákonitě zobrazovat skutečné lidi. To, že někteří čtenáři tráví čas pátráním a přemítáním, která postava představuje kterého reálného člověka, je pro mě zcela nepochopitelné. Jako autor jsem obviňován ze senzáčnosti, popřípadě hanobení kdečeho a kdekoho, ale podle mě tento typ reakce spíš něco vypovídá o čtenářích, kteří se baví tím, že takové významy v textu hledají.

Nakladatelství HOST připravuje tvůj třetí román, z něhož přinášíme ukázkou. O čem bude vyprávět?

To se u detektivek přece neříká! Jmenuje se *Ještě není konec*. Snažím se, aby každý můj román byl žánrově odlišný od těch předchozích, takže *Ještě není konec* bude úplně jiný než *Případ pro exorcistu* i *Modré stíny*. Marie Výrová v něm bude vyšetřovat 25 let starou vraždu a velká část děje se bude odehrávat v minulosti. Víc ale neprozradím.

Ptal se Petr Hanuška

Ještě není konec

Úryvek z nové knihy Michala Sýkory

/.../ Babička Třebovická s kýmsi krátce promluvila přes plot sousedního činžáku a pak se konečně vypravila s Magdou a Zuzanou na nákup. Vrba filtrovala sluneční světlo, okna zase zvuk. Z toho velkého sousedního domu šel podobný strach jako z řeky. Po kusech z něj opadávala omítka a z nezasklených sklepních okýnek se i za největšího parna linul chlad a vlhká zatuchlina. Jednou s holkama podnikly na půdu toho

domu výpravu. Samozřejmě je vedla Magda; Hance a Zuzaně se stahovaly půlky z představy, že je někdo chytí, ale Magda se tetelila nadšením a vzrušením; pokaždé vedla všechny jejich výpravy a babička jen kroutila hlavou, když jí ošetřovala rozbitá kolena. „Magdi, ty ses měla narodit jako kluk,“ říkala a namáčela vatou do peroxidu, který pak na ráně syčel a bublal a Magda krabatila malý nos, ale nikdy nezabrečela. Půdu ve velkých čtvercích ozařovaly vikýře, ve slunečních paprscích se vznášel prach, ale jinak obyvatelé domu prostor udržovali čistý. Plochu půdy rozdělovaly krovní trámy a mezi nimi si nájemníci vystavěli lačkové kóje; slunná a suchá půda nahrazovala sklep, v němž se kvůli vlhkosti vzlínající tam z řeky nedalo nic skladovat. Holky si prohlížely staré lyže, sáňky, police se zavařeními, krabice, svázané balíky novin. Magda s sebou přinesla křídla a za tichého hihňání psala majitelům kóji na lačky vzkazy...

SM — RD — Í — TI — NO — HYZuzana se třásla smíchem, až kolem sebe rozvířila jemný prach. KR — AD — EŠ — !

„A tady bydlí popelišný dědek!“ ukázala Magda na kóji plnou dřeva. „Kdo?“ zeptala se Zuzana.

„No ten Ládiček, jak babičce a dědovi pokácel ořech na zahradě...“

„A on je dědek?“ Zuzana je vážně trochu natvrdla, napadlo Hanku.

„Sem ho viděla hrabat se v popel-

nicích, to dělaj jen dědci, ne?“ opáčila logicky Magda. „Byl tam jenom v trenýrkách, představte si to...“

Hanka se otřásla. Chlapi v trenýrkách se jí nikdy nelíbili. Jednou po obědě seděl Petr na gauči v pokoji jen v trenýrkách a hihňající se Magda si všimla, že mu z nohavičky trenýrek vykukuje špička jeho přirození, a pak to společně probíraly a Magda se šklíbila a říkala, že mu lezlo péro. Magda vůbec dokázala postřehnout věci, kterých by si ani ona, ani Zuzana nikdy nevšimly, jenže Zuzana byla fakt trdo, u ní to nikoho nepřekvapilo. A ty nápady! Jednou večer třeba Magda z dědečkovy knihovny vyhrabala cestopisné knihy Hanzelky a Zikmunda z šedesátých let a na sépiových fotkách jim ukázala nahatě černošky, mladé krásavice s obrovskými jehlanovitými bradavkami, zasněžené matky s děcku u nalitých prsou, staré ženy s dlouhými vypitými řadry. „Ty jóó, fůj,“ žasla Zuzana jako vždy. „Má babička taky takový?“ zeptala se. „Néé, to maj jenom černošky,“ listovala Magda dál knihou. „Když už nekojí děcka, tak ty cecky používaj jako plácačku na moskyty...“

„Co tam napíšeš?“ zeptala se Hana Magdy přemýšlející před kóji popelišného dědka.

„Napiš, ať si opere trenky,“ navrhl Zuzana.

„Bože, ty seš děcko,“ vzdychla Magda. „Musí to být krátký.“

„Tak mu tam napiš, že je popelišník.“

„Ani neví, co to je.“

Pak se zasmála vlastnímu nápadu a na lačky soustředěně vykroužila: NE — ŽE — R — HO — V — NA

Hanka se na verandě znovu začetla.

Přišel večer. — Muž zelený chodí venku po dvoře; dvěře klínem zastrčeny, matka s dcerou v komoře. „„Neboj se, má drahá duše! nic ti neuškodí v suše, vrah jezerní nemá k tobě žádné moci nahoře.““

Do reality ji vrátil táhlý skřípavý zvuk, několik úderů a pak zase skřípot. Hanu okamžitě napadlo, že to nejspíš probudí Lukáška, Draha se bude zlobit a babička určitě poběží k sousedům. Jenže babička tady vlastně není... Dívka vyhlédla z okna verandy a uviděla, jak po chodníku k brance utíká Draha, ani si nevzala tepláky, měla na sobě jen dlouhé triko, levé chodidlo se vysmeklo z pantofle, nechala ho být a vyběhla na ulici s jednou nohou bosou. Vtom Lukášek spustil, Draha zmizela Haně ze zorného pole, a pak bylo ticho, jen plačící mimino. Draha utíkala zpátky a sklónila se ke kočárku, strčila hlavu za husté větroví vrby a na Hanku vykukly její šedavé seprané gačky. Kdyby to viděla Magda, napadlo Hanku, jistě by k tomu řekla něco legračního a týden by se pak neoblíbeně tetě posmívala. Ale pak se stal zázrak - Draha se vysoukala zpod vr-

by viditelně udivená - Lukášek byl asi natolik zmožený horkem a nočním bděním, že znovu utichl. Draha stála pod okny verandy, Hana na ni z výšky hleděla a musela dát Magdě za pravdu, Draha byla vážně ošklivá, rozčuchané zpoceně vlasy, čelo samý bedar, okousané nehty. Draha se poškrábala pod levým prsem, pak si stáhla triko dolů k silným vápenatým stehněm a odbelhala se pro ztracený pantofel. Pak ještě jednou nakoukla mezi větve, aby se ujistila, že ji nešálí žádný ze smyslů a její dítě doopravdy - fakt - skutečně - nepláče. Hana odložila knihu a sledovala, co se bude dít. Draha se vrátila do domu. A Luky místo toho, aby rozpoutal další kolo akustického teroru, prostě spal. Hana slyšela, jak v přízemí cvakly vchodové dveře, pak klapot pantoflů na schodech. Babička by se už měla vrátit. Hana netrpělivě hleděla na branku. Ulice byla pustá a za ní se olejovitě plahočila Morava. Nikde ani živáčka, snad až na rorýsy šikující se před odletem na jih. Jak říká dědeček Třebovický, rorýsci odlétají úplně první, protože je čeká dlouhá cesta, a když zmizí, nebe začne být smutné a konec prázdnin se neodvratně blíží.

Spodní větve vrby se pohnuly, ale ne větrem, spíš jako by... Hanka zatajila dech: pokrytý vrbovím, jakoby zahalený do listů, se na vteřinu dvě mezi větvemi stoletého stromu objevila postava z jejích nočních můr, těch, které ji trápily, trápí a budou děsit až do smrti, zelená figura, zelená odshora až dolů, vykoul, jako by

v tom stromě bydlel, ne, na branku se celou dobu dívala, on skutečně vyšel ze stromu, rozhlédl se - a pak pomalu zvedl hlavu - Hanku přepadla smrtelná úzkost... jestli ji uvidí, přijde si pro ni - vodník... vodník, kterému tenkrát v rybníce unikla, před kterým včera zachránila Lukyho - teď ho přivolala - přivolaly ho s holkama, jak si o něm pořád četly, jak četly nahlas, šeptaly si, musela tam být nějaká přivolávací formule, a teď je tady. Hanka se zatajeným dechem zalehla na lavici, snad ji nezahledl, snad ji nenašel, babičko, prosím tě, vrať se, zašeptala, ale místo odpovědi se rozplakal Lukášek, pak hned utichl, Hanka ani nedýchala, byla to jen vteřina, pak znovu dětský pláč, cosi zabzučelo, jakoby motor nebo něco takového, ale všechny zvuky tlumila okna verandy. Pak se ozvalo kraťoučké vzdálené hvízdnutí, uslyšela, jak pod ní Draha zaklapla dveře od velkého pokoje, zaslechla pantofle na schodišti, pak Lukášek zase utichl, dole bouchly dveře a znovu ticho. Hanka opatrně vykoukla nad spodní hranu okna, ale dolů neviděla, musela se mnohem víc nadzvednout. Kočárek stál na svém místě, ten podivný přízrak byl pryč. Ne, jistě, žádní vodníci nejsou, to celé byla jen nějaká fantazie, to má z toho, že pořád čte toho Erbeny, už tu knížku nevezme do ruky, už toho strašení bylo dost. Lukášek jen tak zakňoural, už byl zticha, asi zase spal, Draha k němu ani nešla. A co je hlavní, babička se vrací domů, konečně ji zahlédla, jak pomalu, s dvěma taška-

mi, jde podél sousedního plotu, zdála se jí ale nějaká smutná, aha, jde bez Magdy, jasně, ta to vzala přes bývalou zahradu, kde se chystá stavba rodinného domku, prolezla dírou v plotě, a buď se dole baví s Drahou, nebo - a to je víc pravděpodobné - se plíží domem, aby na Hanku bafla. Rozčilená Hana ze všeho nejvíc potřebovala společnost, ze všeho toho strašení už nesnesla dál být sama, vyskočila, dobelhala se na chodbu, a opírajíc se o zábradlí, skákala po jedné noze po schodech dolů. Když se dostala do přízemí, zaslechla křik, řev, jaký nikdy dřív neslyšela, ale i tak rozeznala Zuzanin tenký hlásek. Hance zbývalo posledních pět schodů na dolní podestu, pak ještě tři čtyři metry k domovním dveřím, po jedné doskákala na dvůr... Babička... něco se stalo babičce, ležela na boku na dlažbě, lapala po dechu, pravačkou se držela kdesi pod levým ramenem, jako by ji tam někdo uhořel, tvář zkrivenou bolestí, jenže Zuzana si jí nevšímala, jen pořád křičela, ale dívala se na druhou stranu. U díry v provizorním plotě, který všem domácím setrvalo připomínal, že zahrada už k domu nepatří, Hana uviděla Magdu, ve tváři šok a překvapení, až to Hanu zaskočilo, že je Magda takových emocí schopná, a i ona hleděla stejným směrem jako Zuzana. Hana se otočila a na prahu kůlny, kde se skladovalo harampádí a kde nebavilo šmejdit ani Magdu, seděla na zemi Draha, bosá, pantofle se válely po dvoře a značily cestu, kudy šla, celé triko polité čímsi tma-

vým a v náručí k sobě tiskla Lukáška, ale jaksi divně, chlapec zase neplakal, ale nohy měl šikmo vytočené bokem, Draha se tupě dívala před sebe, bílé chlupaté nohy natažené do dvo-ry, skvrna na triku se stále zvětšovala. Hanku napadlo, proč vlastně Lukášek nepláče, když ho k sobě Draha tak divně tiskne, když vtom matka povolila sevření, Lukášek jí klesl do klína, cosi sjelo na dlažbu dvora a Hanka to konečně uviděla, konečně uviděla, proč Zuzana křičí, proč dítě nepláče a proč si nikdo nevšímá babičky, a došlo jí, že předtím se jí to nezdálo, že to nebyl žádný přelud, že on tady doopravdy byl, že ony toho vodníka doopravdy přivolaly, protože si pro ně přišel, a když se k nim nedostal, tak aspoň Lukáškovy udělal to, co vodníci miminům dělávají, protože o tom, co teď Hana viděla, si už přes týden četly a Magda se tomu smála... Hana viděla Lukáškovy nožky v matčině klíně, plínu, tělíčko v košilce, která ztmavla úplně stejně jako matčino triko, viděla bezvládné ručky, a pak už nic, protože to, co mělo následovat, leželo na dvoře vedle stehna Drahy Třebovické, a Hance naskočilo, co si společně přes týden četly a co ona už uměla nazpaměť:

*Dvě věci tu v krvi leží -
mráz po těle hrůzou běží:
dětská hlava bez tělíčka
a tělíčko bez hlavy.*

Tomáš Gabriel

Tomáš Gabriel (nar. 1983) je básník a esejista. Studoval na Fakultě Humanitních studií UK, pracuje jako softwarový analytik. Jeho básnická prvotina *Tak černý kůň tak pozdě v noci* (2012) byla nominována na Cenu Jiřího Orteny. Svě básně a kritiky publikuje v literárním tisku a na svém blogu *pozdevnoci.blogspot.cz*. Věnuje se překladům poezie Johna Ashberyho. V roce 2015 byl editorem antologie Nejlepší české básně.

Nová sbírka mladého autora Tomáše Gabriela Obvyklé hrdinství rozrušuje stereotypy současné poezie

Už název sbírky zachycuje protiklad. Pokud hrdinství nazveme "obvyklým", zařazujeme ho do času, zabavujeme jej kouzla, navíc z něj děláme něco rutinního. Ale neměli bychom být „hrdiny“ zcela samozřejmě? Je to jen jiné vyjádření protikladu romantiky a realismu. Gabriel ve své sbírce zprvu napodobuje dynamiku mluveného slova. Humorný tón žene jeho hru (situace a příběhy) kupředu, ale co se lehce říká, může být i docela

vážné, hranice mezi veselostí a šílenou „vážností“ je nejasná. Odlehčené pasáže kontrastují s přesycenými, patos sousedí s ironií. Zároveň tento svůj přístup nenabízí jako jedinou možnost tvorby a rozumnění. Znova a znova usazuje svůj styl, zahušťuje svoji výpověď, zintenzivňuje práci s obrazem, jako by se bál tolik zrádné snadnosti a rozmachlosti lyrického psaní. Je to svérázná, svého druhu „don quijotovská“ reakce na neuhý současné poezie.

Ukázka z výše jmenované sbírky

Udělal j tu

Za chvíli budu sedět, ale možná jsem raději již seděl před rodným domem, který jsme odprodali.

Udělal j tu jatka v klučícím pokojíčku, ten bude prasečí modlitebnou v kuchyni, ta bude místností s háky na chodbě, kde se převlékaly ná-
vštěvy
- z nás to padalo po pokojích -
tam bude prázdno s kanálkem na krev.

Když už tam nesmím jít (řeknou mi zedníci)
vylezu alespoň na vrata: ruce na mříž
špičku na květinu, nohu na vyviklanou kliku
zuby na závoru a rozkrok
vyšvihnout nad zdobné kování!

*Mám já to štěstí:
Phil Collins přijde
pojízdná prodejna
z rozhlasu zpívá.*

Stačila chvíle poslechu a myšlenky, které mi nedělaly dobře pohltila má duše. Bylo to anglo-americky příjemné jakoby všechna ta smrt byla jenom mou blízkou ale již vzdalující se budoucností.

Chodit tam častěji

Jožkovi

Na chvíli tvůj, svěží vzduch trvá lesu věčnost. Vždy podle rady: obejmí strom, vyber si takový který neobejmeš. Vesnice z paměti mizí, není ji přes stromy vidět. Ani tvůj strom není vidět z takové blízkosti.

Vyplaší tě až srnka nebyl to kanec, sci-fi:

srdce ti přestane tlouci
až někdy někde v budoucnosti

+++

Opouštíme kraj, který jsme pomílovali
čarokrásné kopce, připomínající
prsíčka našich dívek
brzy jim o tom povíme.

Je zcela zásadní
rozdíl mezi stanicí a zastávkou.
Zastávka je stanicí bez výpravy
je tam jen cedule a pak už nic.

Zámostí nad Vltavou?
Jak to, co je za mostem
může být zároveň
nad Vltavou?